

JOHN LANCHESTER

ZIDUL

Traducere din limba engleză

de Romică Lixandru

 ACT și Politon

2021

The Wall: A Novel

Copyright © 2019 by Orlando Books Ltd

© 2021 Editura ACT și Politon pentru prezenta ediție românească

Editura ACT și Politon

Str. Înclinată, nr. 129, Sector 5, București, România, C.P. 050202.

Tel: 0723 150 590, e-mail: office@actsipoliton.ro

www.actsipoliton.ro

Traducător: **Romică Lixandru**

Redactor: **Maria Nicula**

Tehnoredactor: **Teodora Vlădescu**

Coperta: **Alexandra Ilie**

Copyright Manager: **Andrei Popa**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LANCHESTER, JOHN

Zidul / John Lanchester; trad.: Romică Lixandru. - București: ACT și Politon, 2021

ISBN 978-606-913-863-2

I. Lixandru, Romică (trad.)

821.111

AVERTISMENT: Distribuirea, copierea sau piratarea în orice fel a acestei cărți nu este pedepsită numai prin lege, dar contravine și tuturor normelor și principiilor etice și sănătoase pe care un astfel de titlu le promovează. Ce fel de efect va avea energia pe care vreți să o transmiteți mai departe, dacă aceasta vine prin furt, ilegalitate și lipsă de respect față de autor și față de toți cei care au contribuit la crearea acestei cărți, astfel ca ea să ajungă la dumneavoastră? Împărtășiți cu ceilalți informațiile importante, valorile și lecțiile pe care le-ați aflat din acest material, într-un mod corect și responsabil.

Partea întâi

ZIDUL

1

ESTE FRIG LA ZID. Este primul lucru pe care ți-l spune toată lumea și primul lucru pe care îl observi când ești trimis acolo și la care te gândești tot timpul cât stai acolo și este lucrul pe care ți-l amintești după ce nu mai ești acolo. Este frig la Zid.

Cauți metafore. Rece ca ardezia, ca diamantul, rece ca luna. Rece ca un sloi de gheață – asta se potrivește perfect. Dar îți dai repede seama că frigul acesta nu seamănă cu o metaforă. Nu seamănă cu nimic. Este pur și simplu o realitate fizică. Mă rog, frigul de felul acesta. Frigul este frig este frig.

Așadar acesta este primul lucru pe care îl observi. Nu seamănă cu vreun alt frig. Frigul despre care vorbim este ceva cu totul dependent de loc, ca o trăsătură fizică permanentă a locului respectiv. Frigul este una dintre proprietățile lui fundamentale; este intrinsec. Așa că te izbește cu toată puterea lui, atunci când ajungi pentru prima dată la Zid, în prima zi de stagi. Știi că trebuie să stai acolo doi ani. Știi că, în linii mari, geografic vorbind, lucrurile sunt la fel peste tot, dar că totul depinde de felul oamenilor alături de care îți vei face datoria la Zid. Știi că nu poți să faci nimic în privința asta. Este înfricoșător, dar, în felul său, este cumva eliberator. Nu există opțiuni – *tot* ce presupune Zidul înseamnă că nu ai de ales.

Ai parte de o perioadă de instrucție, dar nu e mare lucru. Șase săptămâni. În principal, se concentrează pe cum ții arma, cum o cureți, cum o întreții și cum tragi. În ordinea asta. Ceva instrucție fizică, dar nu cine știe ce; ești antrenat să faci față alarmelor care te trezesc în toiul nopții, somnului întrerupt, episoadelor de panică bruscă, ordinelor care se schimbă pe nepusă masă, testelor de disciplină la care ești supus înainte cu mult de ivirea zorilor. În timp ce ți se bagă cu forța în cap ideea că disciplina bate curajul. Într-o luptă, câștigă cei care fac ce li se ordonă să facă. Nu e cum vezi prin filme. Nu fiți curajoși, faceți ce vi s-a spus. Asta ar fi tot. Restul instrucției se desfășoară la Zid. Ești instruit de Apărătorii care se află acolo de mai mult timp decât tine. Apoi, la rândul tău, îi vei instrui pe Apărătorii care vor veni după tine. Așadar acestea sunt lucrurile pe care le poți face când ajungi la Zid: să te trezești în toiul nopții și să-ți întreții arma.

De obicei, ajungi după căderea nopții. Nu știi de ce, dar așa se procedează. Ai avut o zi lungă până să ajungi: mers pe jos, autobuz, tren, un al doilea tren, camion. Camionul te lasă acolo. Rămâi pe loc, în frig și beznă, doar tu și ranița. În fața ta se află Zidul, un monstru lung de beton. Se întinde până departe în zare. În ciuda faptului că este complet vertical, atunci când stai sub el, ai impresia că atârână deasupra ta. De parcă s-ar putea prăbuși oricând peste tine. Simți că se sprijină pe tine.

Aerul este încărcat de umiditate, chiar și atunci când nu există de fapt umezeală: însă ea e prezentă în cea mai mare parte a timpului, fie din cauza ploii, fie a picăturilor pulverizate de apă de mare. De obicei, vântul nu bate tare în spatele Zidului, dar uneori se întâmplă să bată. În întuneric

și în umezeală, Zidul pare negru. Singurul drum, semn sau indiciu, care-ți spune ce ar trebui să faci sau unde ar trebui să te duci, constă într-un un șir de trepte din beton – ești lăsat mereu lângă trepte. Sus se vede o luminiță, la postul de gardă, dar la momentul acela tu nu știi că asta vezi. În schimb, principalul lucru la care te gândești este că Zidul este mai înalt decât te așteptai. Bineînțeles că l-ai mai văzut și înainte, în viața reală, în fotografii și poate chiar în vis. (Acesta este unul dintre lucrurile pe care le afli la Zid: mulți îl visează, cu mult înainte să fie trimiși aici.) Dar, când stai la baza lui și privești în sus, știind că vei rămâne acolo doi ani și că cel mai bun lucru care ți se poate întâmpla în acești doi ani este să supraviețuiești, să pleci de la Zid și să nu mai trebuiască să-ți petreci nici măcar o zi din viață în apropierea lui, atunci arată diferit. Îl vezi foarte înalt, foarte drept și foarte întunecat. (Chiar este.) Treptele din beton aparent par abrupte și alunecoase. (Chiar sunt.) Pare a fi un loc rece, aspru, neiertător și disperat. (Chiar este.) Te simți prins în capcană (Chiar ești.) Ai vrea ca toată povestea asta să se termine; ai vrea să fii altundeva; ai da orice să nu te afli acolo. Poate că spui o rugăciune, deși nu ești religios, cu voce tare sau în șoaptă, nu contează, pentru că nu schimbă nimic, pentru că rugăciunea ta înseamnă doar vă rog, vă rog, vă rog, lăsați-mă să plec de la Zid; cu toate acestea, tot acolo ești, la Zid. Începi să urci scările. Viața ta la Zid a început.

Tremuram în timp ce urcam scările; mi-ar plăcea să cred că de frig, dar probabil că tremuram pe jumătate de frig, pe jumătate de frică. Nu exista balustradă și betonul era din ce în ce mai umed pe măsură ce urcam. Nu mi-au plăcut niciodată înălțimile, nici măcar cele relativ mici. Mi-a trecut

prin minte că aş putea să alunec şi să cad, iar gândul acesta a devenit din ce în ce mai persistent, cu fiecare treaptă pe care o urcam. Voi cădea, îmi voi sparge capul şi voi muri, iar serviciul la Zid se va sfârşi înainte chiar să înceapă, mi-am spus în sinea mea. Voi deveni un banc numai bun. Vi-l amintiţi pe idiotul ăla care...? Dar, dacă se întâmplă asta, măcar scap de Zid.

Sus de tot, am dat de postul de gardă. Lumina răzbătea printr-o fereastră acoperită de gheaţă. Nu se vedea înăuntru. Nu ştiam unde să mă duc sau ce să fac, dar, cum nu avem alte opţiuni, am bătut în uşă. Nu s-a auzit niciun răspuns. Am bătut din nou şi am auzit un zgomot pe care l-am considerat un semn că pot să intru.

Am păşit înăuntru şi m-a izbit un val de căldură. Ochelarii mi s-au aburit instantaneu, aşa că nu mai vedeam nimic. Am auzit pe cineva râzând şi pe altcineva spunând ceva în şoaptă. Mi-am scos ochelarii şi m-am chiorât în jur. Încăperea era o cutie din beton extrem de simplă. Pereţii erau acoperiţi cu hărţi. În colţurile ei opuse, stăteau doi oameni. Unul dintre ei era un bărbat de culoare impunător, cu cicatrice pe obraji, care purta un pulover milităresc verde deschis, tricotat. Era Căpitanul, deşi atunci încă nu ştiam asta. El a fost singurul om de la Zid pe care l-am văzut în uniformă. Pentru noi, ceilalţi, nu era suficient de călduroasă. S-a uitat la mine cu o privire aspră. În spatele lui, se aflau trei monitoare pe ale căror ecrane se vedea fundalul verde al radarului.

— Un Apărător care nu vede, a zis el. Nemaipomenit!

Celălalt tip a pufnit în râs. Era un bărbat alb, extrem de bine făcut, cu o beretă roşie, tricotată pe cap: Sergentul, deşi nu ştiam încă.

— Sunt Kavanagh, am zis eu în cele din urmă. Sunt nou.

Acum pare o idioțenie și mi s-a părut o idioțenie și atunci, dar nu știam ce altceva să spun. Ei nici măcar n-au pufnit în răs. S-au mulțumit să se uite lung la mine. Bărbatul în uniformă s-a ridicat, s-a apropiat de mine și m-a măsurat de sus până jos. Era un tip înalt, era cu cel puțin jumătate de cap mai înalt decât mine.

— Eu sunt Căpitanul, a zis el. El este Sergentul. Faci tot ce-ți ordonăm noi să faci fără să întrebi de ce. Ai nevoie de vreo patru luni ca să ajungi să înțelegi ce faci. Eu am puterea absolută să-ți prelungesc șederea aici, fără drept de apel. Nu trebuie să explic de ce. Pleci de la Zid după ce trec doi ani și doar dacă vreau eu să te las să pleci. Dacă nu ți-au explicat asta limpede în timpul instrucției, o fac eu acum. E clar?

Era. I-am răspuns că da.

— Du-l la cazarmă, i-a spus Sergentului. Eu ies pe Zid.

A plecat. Comportamentul Sergentului s-a schimbat puțin când am rămas singuri.

— Bun, a zis el. Suntem doi sergenți, câte unul pentru fiecare schimb. Eu sunt sergentul tău. Celălalt este pe Zid. Trebuia să fiu în pat, dar nu m-am culcat ca să te întâmpin, fiindcă, să dea, naiba, chiar sunt un sfânt. Întreabă pe cine vrei. Mâine dimineață îi vei cunoaște pe ceilalți oameni din schimbul tău. Îți fac un tur rapid al locului. Cu restul te lămurеști singur mâine. Așa cum a zis și Căpitanul, ai nevoie de ceva timp ca să bagi totul la cap, și cea mai bună metodă este repetiția. Poți să pui întrebări la început, dar toată lumea se plictisește repede de asta, așa că ți-aș recomanda

să te gândești dacă nu cumva există un răspuns evident la întrebarea ta, înainte să deschizi gura.

Mi-a arătat cantina, care era o cutie simplă de beton, cu mese și scaune, camera de recreere, care era o cutie simplă de beton cu un televizor uriaș și cu canapele ponosite, depozitul de armament, care era încuiat, și infirmeria, care era o cutie simplă de beton cu patru paturi cu rame de oțel și fără personal medical. Apoi a coborât cu mine două șiruri de trepte până am ajuns în cazarmă, acesta fiind numele pe care Apărătorii îl dăduseră încăperii în care dormea toată lumea. La rândul ei, și aceasta era, ce surpriză, o cutie simplă de beton. După ce am stat în ușă timp de un minut, ochii mi s-au obișnuit suficient cu întunericul, cât să pot vedea lucrurile esențiale. Erau treizeci de paturi în încăpere, câte cincisprezece pe fiecare parte, cu despărțitoare din placaj între ele, care le separau unele de altele, transformându-le în niște dormitoare personale minuscule. În capăt de tot era spălătorul. Eram deja obișnuit cu planul general, fiindcă era asemănător cu al cazarmii în care locuisem în perioada instrucției. Una dintre laturi nu avea nicio sursă externă de lumină, pe când cealaltă avea mici ferestre pătrate, situate mai sus de nivelul capului. Paturile de pe partea dreaptă erau toate goale, fiindcă jumătatea aceea a plutonului era de gardă în noaptea respectivă. Paturile de pe partea stângă erau toate ocupate de trupuri adormite, cu excepția celui de al nouălea, care fusese gol până atunci și care avea să fie al meu de acum în colo.

Mi-am lăsat ranița jos, în partea din spate a micului spațiu rezervat mie. Mi-am scos pantofii și hainele de deasupra, apoi m-am băgat în pat. Cearceafurile erau aspre, dar cele două păaturi erau groase și m-am încălzit repede.

Auzeam sforăiturile și mormăielile noilor mei colegi de pluton. Foamea îmi dă o senzație de agitație; mi-am dat seama că nu mâncasem nimic de la plecare și mintea îmi lucra prea repede ca să pot adormi. Obosit, treaz, neliniștit, stăteam și mă uitam țintă în tavan, gândindu-mă că mai aveam doar doi ani, încă 729 de nopți, după ce avea să se termine asta. Dacă am noroc și nu se întâmplă ceva rău.

Trebuie să fi adormit, fiindcă am fost trezit. Sau poate că era vorba despre un fel nou de somn în care nu te bucuri de niciunul dintre avantajele somnului odihnitor, dar ai parte de toate dezavantajele trezirii bruște. Am auzit o alarmă și, câteva clipe mai târziu, am simțit patul clătănându-se, așa că am deschis ochii și am văzut chipul unui om care se aplecase deasupra mea, suficient de aproape pentru a-i simți respirația fierbinte, cu un vag miros neplăcut. Avea fața acoperită de barbă, puteam să-i disting doar ochii și bereta de lână. Partea bună e că zâmbea.

— Hei, prosperătură! Eu sunt Caporalul. Mi se mai spune și Yos. Ai cinci minute să te speli, cincisprezece minute în care să iei micul dejun, apoi adunarea. A mai zgâlțâit patul o dată, de parcă mi-ar fi urât noroc, apoi s-a ridicat și s-a îndreptat spre spălător. Și el era înalt, avea mult peste un metru optzeci. În jurul lui, restul oamenilor din pluton se ridicau din pat, mormăind și scărpinându-se. Am observat că majoritatea dormiseră mai mult sau mai puțin îmbrăcați. Caporalul s-a oprit după câțiva metri și s-a întors spre mine.

— Nu-ți mai face griji, a zis el. Știi expresia aia? Nu-ți face griji, că s-ar putea să nu se întâmple niciodată? Aici e altfel. Ești la Zid. S-a întâmplat deja. A izbucnit în râs și m-a lăsat în pace.

Treizeci de oameni într-o companie, împărțiți în două plutoane de câte cincisprezece oameni. Pe lângă ei, cinci oameni în plus, personal permanent în fiecare turn de gardă, bucătari și oameni de serviciu. Companiile fac cu schimbul: două săptămâni la Zid, două săptămâni pauză. O săptămână pentru instrucție, mentenanță generală și ce se mai nimește, cealaltă săptămână pentru permisiile. În plutoane, oamenii se schimbă doar atunci când și-au încheiat stagiul la Zid. Este un proces continuu, așa că există mereu Apărători care se apropie de sfârșitul stagiului, amestecați cu alții care abia l-au început. Aceștia formează cele mai agitate grupuri, cei care abia au început, și nu au nici cea mai vagă idee ce fac, și cei care termină, și au senzația că trebuie doar să întindă mâna ca să apuce viața liberă care îi așteaptă după Zid și care nu se gândesc decât la două lucruri: cât de bine se vor simți când vor scăpa de aici și cât de dezastruos ar fi dacă s-ar întâmpla ceva rău în ultimele câteva zile. Apărătorii care au ajuns pe la jumătate, care sunt relativ departe de început și de sfârșit, dau dovadă de mai mult stoicism.

Din plutonul meu, făcusem deja cunoștință cu Sergentul și cu Caporalul: erau mereu ușor de deosebit unul de altul, indiferent cât de departe erau sau cât de mult se înfolosiră pentru vremea rece, fiindcă Sergentul era un masiv, iar Caporalul era foarte înalt. Sergentului îi ziceam domnule Sergent și Caporalului îi ziceam Yos. Hobbyul lui era să ciopească în lemn, și, când nu eram pe Zid, lucra de obicei la o bucată de lemn cu un cuțit cu lama curbată care părea periculos. În ceea ce-i privește pe ceilalți membri ai plutonului, în acea primă dimineață și în următoarele zile mi-a

fost greu să-i deosebesc unii de alții. Din cauza hainelor de pe ei. Prea multe rânduri de haine! La micul dejun, când noii mei colegi stăteau aplecați deasupra terciului de fulgi de ovăz, îmi era greu să-i deosebesc după sex. Toată lumea merge la Zid și, în ansamblu, raportul este de unu-la-unu, deci, probabilitatea era ca jumătate din plutonul meu să fie format din femei, însă nu aveam cum să-mi dau seama cine ce este decât dacă întrebam, or nu mi se părea deloc cel mai bun mod de a sparge gheața.

După micul dejun, ne-am dus la popota ofițerilor pentru o ședință de informare ținută de Căpitan. Mesele și scaunele urâte și ponosite o făceau să semene cu o sală de clasă. În spatele Căpitanului erau două hărți: una era o proiecție tridimensională detaliată a porțiunii noastre de Zid, iar cealaltă, la o scară mai mică, înfățișa cei mai apropiați cincizeci de kilometri din zona de coastă. Aveam să aflu că informarea nu ne oferea aproape niciodată știri relevante, cu excepția temperaturii și a prognozei meteo – deși acestea erau informații foarte importante. Uneori eram informați despre o flotilă a Celorlalți care fusese reperată și atacată în aer, pentru situația în care unii ar fi supraviețuit și și-ar fi continuat drumul spre noi. Din când în când, primeam unele informații despre situația din restul lumii, despre recolte compromise, despre țări care se destrămau, despre coordonarea dintre statele bogate sau alte detalii de actualitate despre lumea nouă în care ne duceam traiul de la Schimbare. Alteori primeam vești despre un atac în care Ceilalți utilizaseră o tactică nouă sau neașteptată sau care avusese o forță surprinzător de mare. Eram informați atunci când Ceilalți reușeau să străpungă apărarea. Atunci

toată lumea din încăpere devenea extrem de tăcută. Aflam când, unde și câți.

În prima mea zi, nu au existat știri de felul acesta. Ne mișcam și ne foiam prin încăpere, când a intrat Căpitanul. Ne-am ridicat în picioare: nu am luat poziția de drepți, dar ne-am ridicat cu toții. Căpitanul ținea la disciplină în companie; însă existau o mulțime de posturi de gardă unde nimeni nu-și dădea interesul în acest sens. A făcut un semn din cap, noi ne-am așezat și încăperea s-a cufundat în liniște.

— Azi nu avem nimic special, a zis el. Nu am primit niciun raport care să ne anunțe că Ceilalți ar fi fost văzuți în aer sau pe mare. Nicio știre relevantă din lumea largă. Acum sunt două grade, dar mai târziu maxima va fi de cinci, care vor fi resimțite ca zero grade din cauza vântului rece. Vești bune: avem un Apărător nou în rândurile noastre, așa că suntem în formație completă. Kavanagh, ridică-te în picioare.

M-am ridicat. Am făcut ochii roată prin încăpere, și am văzut că toți cei paisprezece oameni din plutonul meu se uitau țintă la mine.

— Își începe stagiul de doi ani la noi. Doi ani dacă aveți noroc, și voi și el, și dacă ne facem toți datoria. În primele câteva săptămâni, țineți cont de faptul că este încă în perioada de antrenament. Și nu uitați că nu suntem la simulări. Este posibil să fim atacați chiar azi și atât el cât și voi trebuie să fiți pregătiți. Bun, cam asta ar fi. Ne vedem mai târziu, când voi ieși să-mi fac rondul.

Ne-am ridicat din nou în picioare și am pornit spre ușă. Sergentul a venit la mine și a arătat spre o femeie roșcată cu o expresie morocănoasă, așezată în primul rând, care